

Ποτέ ξανά! Αγώνας μνήμης ενάντια στις υποκουλτούρες του μίσους

της Β. Κόλλια*

Όταν κανείς πλησιάζει τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, στον δρόμο που οδηγεί από την πόλη της Κρακοβίας, στην πολωνική ύπαιθρο, κυριεύεται από ένα παράδοξο συναίσθημα. Από τη μία, γνωρίζοντας ήδη τα φρικώδη εγκλήματα που έλαβαν χώρα εκεί, περιμένει να συναντήσει κάτι απόλυτα αποκρουστικό. Περιμένει πως η φρίκη θα έχει αποτυπωθεί στα κτήρια και στον περιβάλλοντα χώρο, στην ίδια τη γη.

Όταν κανείς πλησιάζει το Άουσβιτς II, το στρατόπεδο Μπίρκεναου, είναι δύσκολο να μην αισθανθεί ασφυξία αντικρίζοντας τις αποκρουστικές και απάνθρωπες συνθήκες στις οποίες αναγκάστηκαν να ζήσουν –αν αρμόζει η λέξη «ζωή» σε αυτή την περίπτωση– και μέσα στις οποίες θυσιάστηκαν εκατομμύρια συνάνθρωποί μας.

Από την άλλη όμως, το καταπράσινο τοπίο μάς κάνει να σκεφτούμε πως εξακολουθούμε να βρισκόμαστε σε γνώριμο έδαφος. Το εύτακτο συγκρότημα κτισμάτων από κόκκινο τούβλο στο Άουσβιτς, η ίδια η οργάνωση των στρατοπέδων, μάς κάνει να συνειδητοποιήσουμε ότι **το έγκλημα αυτό δεν ήταν ένα ανορθολογικό ξέσπασμα κάποιων παρανοϊκών: η κόλαση της εξόντωσης υπήρξε προϊόν της πιο μεθοδικής επεξεργασίας, προετοιμάστηκε και εκτελέστηκε από ανθρώπους σαν κι εμάς.** Συνέβη δίπλα μας, στην ίδια καταπράσινη γη που κατοικούμε

και εμείς. Αυτό είναι και το πιο συγκλονιστικό δίδαγμα των στρατοπέδων θανάτου: η ίδια η ύπαρξή τους ακυρώνει κάθε απλοϊκό ανθρωπισμό.

Ό,τι συνέβη μπορεί να ξανασυμβεί. Αυτό εξάλλου αποδεικνύουν οι σύγχρονες αναβιώσεις του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας. Και αυτό ακριβώς οφείλουμε να αποτρέψουμε. Δεν πρέπει να ξεχάσουμε ποτέ ότι ο φασισμός και ο ναζισμός άφησαν πίσω τους μια επικίνδυνη κληρονομιά: πανίσχυρους μύθους για μια κουλτούρα καταστροφής χωρίς ηθικούς φραγμούς, χωρίς προσχήματα ή εξηγήσεις. Αυτή είναι και η δηλητηριώδης «γοητεία» τους.

Το είχε διατυπώσει καθαρά ο Μάνος Χατζιδάκις στα προφητικά του λόγια, το 1993, λίγο πριν φύγει από τη ζωή. Ο φασισμός και ο νεοναζισμός είναι «...η μεγεθυμένη έκφραση-εκδήλωση του κτήνους που περιέχουμε μέσα μας χωρίς εμπόδιο στην ανάπτυξή του, όταν κοινωνικές ή πολιτικές συγκυρίες συντελούν, βοηθούν, ενισχύουν τη βάρβαρη και αντιανθρώπινη παρουσία του».

Ο ναζισμός, ο φασισμός, ο ρατσισμός δεν είναι ιδεολογίες. Είναι όψεις της ίδιας αγωνίας να εξοντωθεί ο «άλλος». Είναι «αναγκαστικές» συμμαχίες ατάρεσκων «Εγώ» που αναζητούν τον «εχθρό» μέσα στα σκοτάδια της παθολογίας τους.

Στο μεταξύ, μια ολόκληρη βιομηχανία καταναλωτισμού και ποικίλων συμφερόντων ανθεί γύρω από τις υποκουλτούρες του φασισμού και του νεοναζισμού, πλασάροντας λογής-λογής κακόγουστα παραφερνάλια. Οι εικόνες που φθάνουν στο διαδίκτυο προκαλούν κυρίως θλίψη: σύμβολα μίσους σε reproduction, φετίχ imitation από τις μαζικές βιομηχανίες της Ασίας, αλλά και αυθεντικά λάβαρα, στρατιωτικό υλικό και λοιπά μουσειακά είδη εις ανάμνησιν μερικών από τις χειρότερες στιγμές της ανθρωπότητας. Νόμιμα ή και παράνομα όπλα φωτογραφίζονται στα χέρια νεαρών ατόμων που διάγουν μια καταφανώς τριφυλή ζωή. Που εκπληρώνουν φαντασιώσεις «ηρωισμού» φορώντας στολή «παραλλαγής» μπροστά στον καθρέφτη.

Όμως, η αισθητική της γελοιότητας δεν πρέπει να μας παραπλανά. Μέσα στις υποκουλτούρες του μίσους καλλιεργούνται συμπεριφορές βίας, παραχαράσσεται η ιστορία, βρίσκουν καταφύγιο αρνητές του Ολοκαυτώματος.

Είναι καθήκον μας να διαφυλάξουμε τα διδάγματα της ιστορίας, όχι μόνο από τη λήθη, αλλά και από την παραποίηση. Με ομόφωνη απόφαση της ελληνικής Βουλής το 2004 καθιερώθηκε η 27η Ιανουαρίου ως «Ημέρα Μνήμης των Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος». Τιμάται η μνήμη των χιλιάδων Ελλήνων Εβραίων, που βρήκαν τον θάνατο στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης, αλλά και ο ηρωισμός των χριστιανών Ελλήνων, που με κίνδυνο της ζωής τους, έσωσαν Εβραίους συμπολίτες τους από βέβαιο θάνατο.

Ας μας θυμίζει η 27η Ιανουαρίου τι μπορεί να συμβεί όταν η μισαλλοδοξία κυριαρχήσει, όταν η αδράνεια και η αδιαφορία το επιτρέψει.

** Βάσω Κόλλια, Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων.
Υπουργείο Εσωτερικών*

